

Onderwerp: Presikhaaf: gewijzigde begroting 2012

Ons kenmerk: 12rv000091

Programma(speerpunt):

Nummer: **7**

Elst, 21 augustus 2012

AAN DE RAAD

1. Samenvatting

Onlangs is van Presikhaaf de gewijzigde begroting 2012 ontvangen. De raad wordt gevraagd zijn gevoelens hierover kenbaar te maken.

De gewijzigde begroting 2012 is de financiële vertaling van de ingezette beleidslijn om Presikhaaf te herstructureren. Uit deze begroting blijkt dat Presikhaaf er slechter voor staat dan waar in de oude begroting 2012 (in laatste kwartaal 2011 in uw raad behandeld) vanuit was gegaan. Oorzaken hiervoor zijn voornamelijk het vervallen van de landelijke Herstructureringsfaciliteit en lagere operationele resultaten door de aanhoudende economische malaise. Door de landelijke politieke ontwikkelingen blijft de ontwikkeling van het subsidieresultaat, een belangrijk onderdeel van het totale resultaat, echter ook in deze gewijzigde begroting een grote onzekere factor.

Voor 2012 wordt een negatief resultaat na bestemming verwacht van € 17,1 miljoen. Hierin zit verwerkt een noodzakelijke afwaardering op het vastgoed van € 10,5 als gevolg van de herstructurering. Door het geringe weerstandsvermogen van Presikhaaf (€ 1,6 miljoen ultimo 2011) zullen de deelnemende gemeenten op grond van de Gemeenschappelijke Regeling € 15,5 miljoen moeten bijdragen in het verwachte tekort van 2012. Voor de gemeente Overbetuwe (6,62% risicodragend) betekent dit een extra bijdrage van € 1.026.100 waarvoor via de najaarsnota 2012 een voorziening is gevormd. Extra bijdragen in de komende jaren lijken onafwendbaar, maar de hoogte hiervan is nog onbekend vanwege de onzekerheid over de ontwikkeling van de rijksbijdrage. Op basis van een scenario waarin de rijksbijdrage na 2013 (fors) daalt, zou het gaan om een extra bijdrage van ca. € 2,2 miljoen in de periode 2013 t/m 2015. In het gunstigste scenario (met gelijkblijvende rijksbijdrage) zou de extra bijdrage nog altijd ca. € 1,1 miljoen zijn.

2. Waarom naar de raad

De gemeente Overbetuwe is een van de deelnemende gemeenten in het werkvoorzieningschap Presikhaaf Bedrijven. Door middel van periodieke rapportages worden de deelnemende gemeenten geïnformeerd over de ontwikkelingen bij Presikhaaf. In het laatste kwartaal van 2011 is de conceptbegroting 2012 van Presikhaaf in uw raad behandeld. Onder meer door het zeer onzekere meerjarenperspectief kon toen door u nog niet worden ingestemd met die begroting. Omdat ook de andere deelnemende gemeenten er niet mee konden instemmen, werd door Presikhaaf toegezegd dat een gewijzigde begroting 2012 aan de deelnemende gemeenten zou worden voorgelegd. Deze gewijzigde begroting 2012 is recentelijk verschenen. In dit voorstel geven wij u onze reactie op deze rapportage. De raad wordt gevraagd voor 1 oktober 2012 zijn gevoelens over de gewijzigde begroting 2012 schriftelijk aan Presikhaaf kenbaar te maken, waarna het Algemeen Bestuur (AB) de begroting definitief vaststelt. Omdat de raadsvergadering staat gepland op 2 oktober 2012, is inmiddels aan Presikhaaf bericht dat de datum van 1 oktober 2012 met enkele dagen wordt overschreden.

In deze Gewijzigde Begroting 2012 wordt geanticipeerd op een toekomstscenario waarover de afgelopen maanden uitgebreid door de deelnemende gemeenten is gesproken. Over de gewenste richting moet het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling nog een definitief besluit nemen. Dit vindt op 26 september aanstaande plaats.

3. Doelstelling en beoogd meetbaar effect

Door de financiële situatie bij Presikhaaf kritisch en op de voet te blijven volgen, kan tijdig worden ingespeeld op dreigende financiële nadelen voor de gemeente. Dit is van belang omdat de gemeente Overbetuwe net als de andere deelnemende gemeenten vanwege de Gemeenschappelijke Regeling garant staat voor de exploitatietekorten wanneer deze niet door Presikhaaf zelf kunnen worden opgevangen.

4. Argumenten en alternatieven

Ontwikkelingen na behandeling oude begroting 2012

In de tijd tussen het opstellen van deze gewijzigde begroting 2012 en de behandeling van de (oude) begroting 2012 heeft zich een aantal (landelijke) ontwikkelingen voorgedaan die financiële impact hadden op de begrotingscijfers voor 2012 en de meerjarenraming.

Zo heeft de val van het kabinet geleid tot het controversieel verklaren van de Wet werken naar vermogen. Vervolgens is door een aantal politieke partijen het zogeheten Lente akkoord opgesteld. Dit akkoord had de volgende significante gevolgen voor de gemeenten en Presikhaaf:

- de Wet werken naar vermogen (Wwnv) heeft geen doorgang;
- de herstructureringsfaciliteit WSW (ter grootte van € 400 miljoen) vervalt om zo een deel van de besparingsverliezen door het niet doorgaan van de Wwnv op te vangen.

Een en ander heeft er toe geleid dat er op dit moment nog grote onduidelijkheid is hoe de financiering voor de uitvoering van de WSW er in de komende jaren uit ziet. Het Lente akkoord geeft wel aan dat de bezuiniging op de subsidie van de WSW is stopgezet, maar hoe het toekomstige subsidieregime er zal uit zien wordt niet aangegeven. Daarnaast ontstaat door het vervallen van de Herstructureringsfaciliteit een financieringsprobleem voor de dekking van de kosten van de transitie naar de Stip op de Horizon. Vanwege de onzekerheid en onduidelijkheid zijn er door Presikhaaf in de gewijzigde begroting 2012 twee meerjarenramingen opgenomen. Een op basis van een gelijkblijvende Rijksbijdrage en één op basis van een dalende Rijksbijdrage vanaf 2014 op basis van ingeboekte bezuinigingen in de Rijksbegroting 2012.

Gewijzigde begroting 2012

De nu voorliggende gewijzigde begroting 2012 bevat zeker in de eerste jaren aanzienlijk slechtere verwachte resultaten dan in de oude begroting 2012. Oorzaken hiervoor zijn voornoemde ontwikkelingen (bijv. vervallen van de Herstructureringsfaciliteit) en de nog altijd slechte economische omstandigheden. De oude begroting ging voor 2012 nog uit van een nadelig exploitatieresultaat van € 0,7 miljoen. In deze begroting 2012 wordt een nadelig exploitatieresultaat verwacht van € 2,6 miljoen. Het veel slechtere resultaat (€ 1,9 miljoen verschil) bestaat uit drie onderdelen:

1. *Verlaging van het operationeel resultaat door overdracht van bedrijfsactiviteiten*
Het inruilen van bedrijfsactiviteiten met een hoger ondernemersrisico (en een hoger rendement) voor bedrijfsactiviteiten met een lager ondernemersrisico (en een lager rendement) geeft een nadeel van € 0,3 miljoen. Zo is bijvoorbeeld ongeveer de helft van de groenvoorzieningsactiviteiten overgedragen aan een landelijk opererende groenvoorziener.

2. *Verslechtering van het operationeel resultaat door moeilijke marktomstandigheden*
Bedrijven en overheden beperken hun uitbestede opdrachten vanwege de noodzaak tot kostenreductie. De effecten hiervan zijn duidelijk merkbaar in de omzetten van de diverse bedrijfsonderdelen van Presikhaaf. Dit betekent een nadeel van € 2,0 miljoen ten opzichte van de oude begroting 2012.
3. *Opbrengst uit verkoop van vastgoed*
Bovenstaande twee nadelen worden nog enigszins gecompenseerd door een boekwinst van € 0,4 miljoen die is behaald bij de verkoop van een bedrijfspand.

Een positief punt is dat Presikhaaf meldt dat in 2012 aanvullende acties worden doorgevoerd om de overheadkosten verder terug te dringen. Of hierdoor het verwachte forse tekort van 2012 ook daadwerkelijk verbeterd, zal moeten worden afgewacht.

Kosten herstructurering en afwaardering vastgoed

Naast het forse nadelige exploitatieresultaat van € 2,6 miljoen is er door Presikhaaf in 2012 ook nog een incidentele last begroot van € 14,5 miljoen. Deze last heeft te maken met de herstructurering volgens Stip op de Horizon die in gang is gezet. Het grootste deel van deze incidentele last, te weten € 10,5 miljoen, is het gevolg van een noodzakelijke afwaardering van het vastgoed. Het bestuur van Presikhaaf heeft formeel besloten om de bedrijven Schoolmeubelen en Kwekerij op afstand te zetten. Het gevolg van een dergelijk besluit is dat vervolgens kritisch gekeken dient te worden naar de waardering van de activa die verbonden zijn met de activiteiten van deze bedrijven. Volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften dient bij het voornemen tot het op afstand plaatsen (afstoten activiteiten) afwaardering plaats te vinden als de huidige verwachte directe opbrengstwaarde lager is dan de huidige boekwaarde. Door de huidige malaise op de vastgoedmarkt en de (te) dure investeringen in het verleden, gaat het om een afwaardering van maar liefst € 10,5 miljoen. (Zie ook de bijgevoegde notitie van Deloitte).

Meerjarenraming

Zoals al vermeld zijn er in de gewijzigde begroting 2012 twee meerjarenramingen opgenomen. Hieronder wordt de meerjarenraming uit de oude begroting 2012 vergeleken met de twee nieuwe.

A. Meerjarenraming oude begroting 2012

(Bedragen x € 1.000)	2012	2013	2014	2015
Subsidieresultaat	-4.750	-7.024	-10.438	-12.564
Operationeel resultaat	+2.778	+3.538	+4.708	+5.732
Overig resultaat	+1.272	+736	+60	+60
Incidentele baten en lasten	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	-700	-2.750	-5.670	-6.772

B1. Meerjarenraming nieuwe begroting 2012 met gelijkblijvende rijksbijdrage

(Bedragen x € 1.000)	2012	2013	2014	2015
Subsidieresultaat	-4.798	-5.346	-5.375	-5.672
Operationeel resultaat	+528	+301	+2.586	+3.645
Overig resultaat	+1.272	+712	+55	+50
Incidentele baten en lasten	-14.100	-8.000	-200	0
Resultaat na bestemming	-17.098	-12.333	-2.934	-1.977
Bijdrage Overbetuwe in tekort	1.026	816	194	131

B2. Meerjarenraming nieuwe begroting 2012 met dalende rijksbijdrage na 2013

(Bedragen x € 1.000)	2012	2013	2014	2015
Subsidieresultaat	-4.798	-5.346	-11.978	-15.242
Operationeel resultaat	+528	+301	+2.586	+3.645
Overig resultaat	+1.272	+712	+55	+50
Incidentele baten en lasten	-14.100	-8.000	-200	0
Resultaat na bestemming	-17.098	-12.333	-9.537	-11.547
Bijdrage Overbetuwe in tekort	1.026	816	631	764

De grote verschillen in 2012 en 2013 betreffen hoofdzakelijk de (incidentele) lasten van de herstructurering. In de meerjarenraming van de oude begroting 2012 was hiermee nog geen rekening gehouden. Ook was toen nog niet bekend dat de Herstructureringsfaciliteit zou komen te vervallen. Daarnaast zijn de operationele resultaten aanzienlijk naar beneden bijgesteld door het nog altijd slechte economische klimaat. De verschillen in 2014 en 2015 komen nagenoeg geheel door het subsidieresultaat als gevolg van verschillende scenario's voor de ontwikkeling van de rijksbijdrage. Welke van de drie scenario's het dichtst bij de werkelijkheid zal liggen, is op dit moment nog niet te voorspellen. Feit is dat Presikhaaf in 2015 sowieso nog met verlies draait. Zelfs in het meest gunstige scenario van gelijkblijvende rijksbijdrage gaat het nog altijd om een verlies van ca. € 2,0 miljoen. In het meest ongunstige scenario zou het verlies in 2015 uitkomen op maar liefst € 11,5 miljoen. Dit zijn uiteraard zeer zorgelijke ontwikkelingen. De gepresenteerde meerjarenramingen komen bovendien nog niet uit qua financiële resultaten op de ramingen van Stip op de Horizon. In de komende periode zal Presikhaaf daarom aanvullend beleid en maatregelen uitwerken om met name voor het Beschermd werken de opbrengsten per fte hoger te krijgen in lijn met de uitgangspunten van de Stip op de Horizon.

Weerstandsvermogen

De hierboven verwachte resultaten in 2012 t/m 2015 hebben uiteraard grote gevolgen voor het weerstandsvermogen van Presikhaaf. Per eind 2011 beschikt Presikhaaf nog over een weerstandsvermogen van slechts € 1,6 miljoen. In de gewijzigde begroting gaat Presikhaaf voor 2012 uit van een nadelig resultaat na bestemming van € 17,1 miljoen. Dit betekent dus dat men € 15,5 miljoen aan weerstandsvermogen tekort komt. Op grond van de Gemeenschappelijke Regeling staan de deelnemende gemeenten hiervoor garant. De gemeente Overbetuwe is voor 6,62% risicodragend, hetgeen dus betekent dat het voor ons gaat om een extra gemeentelijke bijdrage van € 1.026.100 (= 6,62% x € 15,5 miljoen). In afwachting van de daadwerkelijke betaling aan Presikhaaf (zal pas in 2013 zijn) zal via de najaarsnota 2012 een voorziening worden gevormd ter grootte van dit bedrag. De noodzakelijke extra gemeentelijke bijdrage komt niet onverwachts. Al bij de behandeling van de oude begroting 2012 en ook in de weerstandsparagraaf in de jaarstukken 2011 is hierop gewezen. Gezien de verwachte nadelige resultaten in de jaren 2013 t/m 2015 ontkomen de deelnemende gemeenten ook niet aan extra gemeentelijke bijdragen in de komende jaren. De precieze omvang hiervan is nog niet bekend, vanwege de onduidelijkheid over de ontwikkeling van de rijksbijdrage. Uitgaande van het verwachte nadelige resultaat na bestemming van € 12,3 miljoen in 2013 zou het voor 2013 gaan om een extra bijdrage van € 816.000. Voor de jaren 2014 en 2015 lopen de schattingen voor de extra bijdrage uiteen van respectievelijk € 194.000 en 131.000 tot respectievelijk € 631.000 en € 764.000 (meest negatieve scenario). Hierbij moet nog wel worden opgemerkt dat de structurele gemeentelijke bijdrage die voorheen altijd door de deelnemende gemeenten werd betaald vanaf 2012 in drie stappen wordt afgebouwd tot nul in 2014. Voor Overbetuwe ging het hierbij om een bedrag van ca. € 156.000.

Behandeling 'Stip op de horizon' en transitieplan met de raad Overbetuwe

De herstructureringsaanvraag en de bijbehorende notitie 'Stip op de horizon' zijn op 10 april 2012 in de raad van Overbetuwe aan de orde geweest. Tijdens de raadsbehandeling heeft u een motie aangenomen. Daarin kwam aan bod dat de raad wenst dat het bestuur van Presikhaaf Bedrijven meerdere scenario's voor herstructurering van Presikhaaf Bedrijven onderzoekt en de participerende gemeenten steeds van de vorderingen op de hoogte stelt. Ook gaf u aan dat de omvang van de herstructureringsfaciliteit vooralsnog taakstellend zou moeten zijn. Pas na onderzoek van andere scenario's zal bepaald moeten worden hoe hoog het totale herstructureringsbudget mag worden.

Verder heeft de portefeuillehouder tijdens een ronde tafel gesprek met raadsleden op 19 juni 2012 gesproken over de toekomst van de sociale werkvoorziening Presikhaaf Bedrijven. De raad van Overbetuwe ondersteunt de door het Algemeen Bestuur gemaakte keuze voor het scenario om het bedrijf in twee entiteiten te splitsen. Dit neemt echter niet weg dat er keuzes te maken zijn ten aanzien van de nieuwe organisatie en haar structuur. Door middel van een memo (12int02011) zijn de leden van het Algemeen bestuur en de directie van Presikhaaf geïnformeerd over de uitkomsten van deze avond.

Contracten

Het Algemeen Bestuur heeft in juni 2012 ingestemd met het voorstel 'arbeidscontracten Wsw'. Gezien de gevolgen voor de SW-medewerkers en de aandacht die het de afgelopen tijd in de pers gekregen heeft, adviseren wij de raad te informeren over dit besluit. In de bijlage vindt u het 'besluit arbeidscontracten Wsw' met een nadere uitleg.

Samenvattend

Geconcludeerd kan worden dat Presikhaaf er op basis van deze gewijzigde begroting 2012 slechter voor staat dan waar in de oude begroting 2012 vanuit was gegaan. Enerzijds komt dit door het vervallen van de Herstructureringsfaciliteit waardoor de kosten van de herstructurering niet meer voor een deel door het Rijk worden vergoed. Aan de andere kant zijn de operationele resultaten lager dan begroot door de aanhoudende economische malaise. Het subsidieresultaat, een belangrijk onderdeel van het totale resultaat, blijft echter ook in deze gewijzigde begroting een grote onzekere factor. Dat de komende jaren extra gemeentelijke bijdragen aan Presikhaaf betaald moeten worden, is zo goed als onvermijdelijk. Hoe hoog deze bijdragen zullen zijn, kan nog niet worden ingeschat zolang er geen duidelijkheid is over de hoogte van de rijksbijdrage in de komende jaren.

In september 2012 zal door Presikhaaf de begroting 2013 worden ingediend. Presikhaaf hoopt dat met Prinsjesdag en de uitslag van de verkiezingen op 12 september 2012 de onzekerheid en onduidelijkheid zal afnemen, zodat ze in de begroting 2013 een scherper financieel perspectief kunnen bieden.

Hoewel de financiële vooruitzichten voor Presikhaaf zeer zorgelijk zijn en er nog grote onzekerheid is over deze vooruitzichten, is niet instemmen met deze gewijzigde begroting 2012 geen optie. De begroting is namelijk de financiële vertaling van de ingezette beleidslijn om Presikhaaf te herstructureren. De afgelopen maanden hebben Raad en college van Overbetuwe een aantal keer van gedachten gewisseld over de gewenste richting van de sociale werkvoorziening Presikhaaf Bedrijven en de Gemeenschappelijke Regeling Midden-Gelderland. Wij stellen voor om in te stemmen met de gewijzigde begroting 2012, maar dan wel onder een aantal voorwaarden:

- De transitie zal zo snel mogelijk en tegen zo laag mogelijke kosten dienen te verlopen, om de herstructureringskosten zoveel als mogelijk te beperken;

- Uitkomen met het rijksbudget voor de doelgroep, of daar zo dicht mogelijk bij in de buurt komen door middel van een zo goed mogelijke kostenbeheersing en –reductie. Ook binnen de entiteit Beschut werk dient tot optimale kostenreductie gekomen te worden. Integratie van activiteiten met dagbestedingsactiviteiten en –organisaties sluiten wij daarbij zeker niet uit, waarbij het bieden van vijf dagen per week beschut werk/dagbesteding voor ons niet als vaststaand hoeft te worden aangenomen;
- de uitvoering van de twee entiteiten via een Gemeenschappelijke Regeling (GR) is voor Overbetuwe een middel en geen doel op zich en dus niet persé een oplossing voor de langere termijn; de keuze voor deze constructie is vooral afhankelijk van de resultaten;
- Overbetuwe wenst de huidige GR uiterlijk per 1-1-2015 beëindigd te zien en stelt voor om – samen met andere deelnemende gemeenten – tussen nu en voorjaar 2013 een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de meest gewenste juridische structuur van het huidige bedrijf, gelet op de doelen en wensen van de deelnemende gemeenten.

Met betrekking tot de Gewijzigde Begroting 2012 wordt in herinnering geroepen dat eerder al is uitgesproken dat de herstructureringskosten vooralsnog niet meer zouden mogen bedragen dan € 16 miljoen (motie raad d.d. 10 april 2012). Voor u is het geen automatisme dat de omvang van het in de gewijzigde Begroting 2012 verwerkte Transitieplan nu € 24 miljoen. bedraagt. Presikhaaf zal zich moeten inspannen deze kosten zoveel als mogelijk te beperken. Dit geldt zeker nu de Wwnv is komen te vervallen en de landelijke Herstructureringsfaciliteit is geschrapt. Dat betekent immers, dat de deelnemende gemeenten deze kosten volledig moeten opbrengen.

Wij verwachten een aangepast transitieplan naar aanleiding van bovenstaande aanvullingen.

5. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?

Bij de reguliere momenten in de begrotingscyclus en bij het verschijnen van voortgangsrapportages zal expliciet aandacht worden geschonken aan de voortgang en ontwikkelingen rondom Presikhaaf.

6. Communicatie

De communicatie verloopt via Presikhaaf

7. Kosten, baten en dekking

Voor de op grond van de Gemeenschappelijke Regeling te betalen extra gemeentelijke bijdrage ter grootte van € 1.026.100 vanwege het tekort over 2012 is via de Najaarsnota 2012 een voorziening gevormd. Vanwege de grote onzekerheid over de hoogte van de (onafwendbaar lijkende) extra gemeentelijke bijdragen in de periode 2013 t/m 2015 zijn in de Programmabegroting 2013 nog geen concrete bedragen opgenomen.

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

Th.M.M. Hoex

E. Tuijnman

8. Relevante stukken

1. Gewijzigde begroting 2012
2. Begeleidend schrijven bij gewijzigde begroting 2012
3. Conceptbrief

4. Memo over contracten
5. Notitie Deloitte over afwaardering activa

Portefeuillehouder: G.C. Koopmans-Jacobs

Behandelend ambtenaar voor technische vragen: Drs. M.J.A. Willems, tel.: (0481) 362300, email: m.willems@overbetuwe.nl